

XHAFERR MATUKA

TAKIM në LUFTË

Tregime

BIBLIOTEKA E
SHËTIT
GJIROKASTËR

85H-32
M40

851983-32

M 40

XHAFERR MATUKA

TAKIM NË LUFTË

(TREGIME)

~~54524~~

2604

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

PRANIMI NË PARTI

Bëhej mbledhja e organizatës së partisë. Pika e parë e rendit të ditës ishte shqyrtimi i kërkesës së shokut... për t'u pranuar në parti. Të gjithë ishin ulur nëpër stola dhe po dëgjonin me vëmendje sekretarin e organizatës që lexonte kërkesën e shokut dhe dokumentat e tij. Ai lexonte me ngadalë, e me kujdes, që të mos i shpëtonte asgjë nga ato që qenë shkruar aty.

— Kush ka pyetje? — na u drejtua sekretari, pasi mbaroi së lexuari dokumentat, duke i mbështjellë ato për t'i vënë mbi tavolinë.

Asnjë nuk u nxitua të merrte fjalën. Pasi kaluan nja dy minuta në heshtje, u çua një shok e ju drejtua sekretarit:

— Të na thonë shokët që i kanë dhënë rekomandimet, si e kupton ai luftën e klasave dhe diktaturën e proletariatit.

Pyetja u duk pak si jo e rregullt, prandaj disa kthyen kokat e shikuan shokun që bëri këtë pyetje.

— Më mirë le të na thotë vetë ai, pse na u dashka që të flasin të tjerët për të. Më mirë se ai veten e tij, askush nuk mund ta dijë, — foli një shok që qe ulur para meje.

— Jo, unë mendoj, që para se të flasë shoku... le të na thonë rekomanduesit si e kanë parë e çmuar ata përgatitjen ideologjike të tij, — nguli këmbë prapë ai që bëri pyetjen.

U zhvilluan diskutime të gjata e të hollësishme mbi shokun që kishte bërë kërkesën për t'u pranuar në parti. Folën ata që i kishin dhënë rekomandimet, foli ai vetë, pastaj dhanë mendime edhe të tjerët. Më në fund shoku u pranua kandidat për anëtar partie. Të gjithë i uruan atij suksese në punën si komunist, duke e përçafuar e duke i shtrënguar dorën.

Mbledhja kishte mbaruar. Unë me një shok, po zbrisnim bashkë poshtë një kodre duke kaluar në një rrugë të ngushtë e të thyer. Unë ecja përpara pa folur dhe, duke parë se si era përkundte lehtë barërat e përzhitura nga vapa, po mendohesha për zhvillimin e mbledhjes së partisë.

Heshtjen e theu shoku që vinte pas.

— Ajo pyetja në organizatë për rekomanduesat m'u duk si e çuditshme.

— Pse? — e pyeta unë. — Mua m'u duk krejt normale.

— Se duke pasur në mes të mbledhjes, njeriun që kërkon të pranohet në parti, t'i thua të na thonë të tjerët për të, se ç'mendon ai e si i kupton gjërat.

— Nuk është ashtu. Ai vetë do të flasë, dhe ne do ta themi mendimin tonë për atë shok. Por ata që i japin rekomandimin e njohin më në thellësi se ne të tjerët, dhe pikërisht ata duhet të na japin një spjegim për të gjitha cilësitë e atij që kërkon të futet në parti.

— Ç'është e drejta, më tha, kërkesat për ata që duan të futen në parti janë të forta.

— Ashtu duhet të jenë. Organizata duhet të jetë filtër për të mos lejuar që të bien llozhëra në parti.

— Ju e keni pasur më lehtë për t'u pranuar në parti, — tha ai, — atëhere s'duhet të kenë kërkuar si sot.

— E ke gabim, — ju përgjegja.

Ndalova, nxora paqetën, i dhashë një cigare atij, ndeza edhe një vetë.

— E ke gabim, — i thashë prapë. — Atëhere ka qenë më vështirë të pranoheshe anëtar partie. E di ti që, kishte partizanë, që luftonin e hiqnin të zitë e ullirit, rrinin pa bukë e në të ftohtë, hidheshin disa herë në sulm e plagoseshin, e megjithatë në parti nuk ishin. Duhet të dish edhe një gjë tjetër: kishte edhe ndonjë që pas provash të shumta e pas një pune të madhe nga shokët e celulës, kur pranohej në parti, fyhej. «Po pse deri tashti s'kam qenë komunist? — pyeste ai. Unë e di se jam komunist që kur dola partizan!» Kështu që, pati shokë trima që e filluan luftën në malet e Kurveleshit dhe e mbaruan në malet e Kosovës e prapëseprapë në parti nuk u pranuan dot, ose u pranuan vonë.

Në mbrëmje, duke kujtuar bisedën me shokun pas mbledhjes së partisë, mendimet, padashur, më shpunë njëzet e pesë vjet më parë...

* * *

Gjatë gjithë ditës bëmë një luftë të rreptë me gjermanët. Në mbrëmje vonë ata u tërhoqën, kurse ne u ndamë nëpër shtëpitë e fshatarëve, që kishin

mbetur pa u djegur. Ishte mesi i një nate sterrë të zezë. Unë isha roje në majën e një bregoreje të veshur me dushk të shkurtër e mare, që ngrihej midis fshatit ku ndodheshin partizanët dhe armikut. Yjet lart në qiell po shkëlqenin përmes copërave të reve. Frynte një erë e lehtë, e cila i bënte të fëshfërinin butë fletët nëpër degë.

Me pushkën e hedhur në sup po shikoja me kujdes aty para ku kalonte një rrugë e ngushtë dhe andej tutje nga ana e armikut. Herë pas here, që nga kodrat përtej, ku ishin gjermanët, ngjiteshin lart në qiell raketa të kuqe e blu, dhe dëgjoheshin breshëri të gjata të mitralozave «Sharrës», fishekët me ngjyra të të cilëve dukeshin si yje që ndiqnin njëri — tjetrin përmes errësirës. Në këto e sipër m'u duk sikur majtas meje lëviznin degët. Mbajta vesh më me kujdes, dhe u binda se në atë drejtim me të vërtetë diçka kishte. Hoqa pushkën nga supi, e mora në duar, i ktheva sigurecën, dhe bëra disa hapa andej nga dëgjohej lëvizja. S'vanoi shumë dhe dallova, përmes errësirës, hijen e një njeriu që po afrohej me kujdes.

— Ndal, mos luaj! — e urdhërova. — Ai ndaloi.

— Parullën?

— Kurveleshi. Kundër parullën?

— Korça.

Ai u afrua. Ishte përgjegjësi i rinisë së çetës, Bilali. Me të ishim njohur në çetë. Kur unë dola partizan, ai ndodhej aty. Kish një trup të shkurtër, por të lidhur e një fytyrë të hequr zeshkane, me sy të zez e të gjallë, që tregonin zgjuarësi. Ai akoma nuk i kishte mbushur njëzet vjeçët, por ish bërë burrë para kohe. Shumë herë, veç punës po-

litike, ai na spjegonte edhe ngjarje nga gjeografia e probleme historie. Edhe për trimëri shokët i kishte të rrallë. Bilali që i dashur me të gjithë dhe që gati të hiqte pallton e tij e të ta jepte ty, po ta shikonte që ti mërdhije shumë. Po ama, po të gabojë, e sidomos të shkelje, qoftë edhe një thua, disiplinën partizane, ai s'ta falte. Dhe jo vetëm kaq, po i pari ngrihej para çetës e pasi e analizonte fajin, duke e parë të lidhur me politikën, e pasi t'i numëronte të gjitha gabimet e fajet që mund të kishte bërë edhe më parë, propozonte dënim të ashpër për ty që kishte gabuar.

— Vdekje fashizmit! shoku Qazim, — më përshëndeti me zë të ulët.

— Liri popullit! — ju përgjegja, dhe me vete mendova: «Ç'do ky këtu tashti në mes të natës?»

— Ç'kemi, a ke ftohtë?

— Jo dhe aqë.

— Duket gjë andej nga gjermanët?

— Qëllojnë me raketa e mitraloza.

Ai u kthye andej nga kodrat përballë ku ishte armiku dhe po shikonte.

— Luftë e fortë u bë sot, apo jo?

— Me të vërtetë u kacafytëm keqas me ta, — i thashë unë. — Po edhe ata, ama, qëndruan si derrat derisa u grinë e u bënë lakra.

— Po të luftojmë, ashtu si sot, e të asgjësojmë në çdo luftë aq armiq sa çfarosëm në këtë betejë, ne shpejt do të çlirojmë Shqipërinë, dhe do të merremi me ndërtimin e Shqipërisë së re të popullit, — tha ai. Unë nuk ju përgjegja, po mendohesha për ato që dëgjova nga Bilali, dhe po shikoja tutje përmes errësirës andej nga ishte armiku.

— Ti, shoku Qazim, a e ke të qartë qëllimin e luftës sonë? — m'u drejtua ai mua, papritur dhe u kthye nga unë. — Ja, për shembull përse lufton ti?

— Unë luftoj që të çliroj Atdheun nga okupatori dhe tradhëtarët, — ju përgjegja ngadalë dhe pastaj prita nga ai, heshta që të kuptoja nëse kjo përgjigje e kënaqi, kësaj radhe, sepse e dija që gjatë përgjigjeve tona, ai e plotësonte pyetjen.

— Mirë, ashtu është. Po kur ta çlirojmë Shqipërinë, pastaj ç'do të bëjmë?

— Do të jetojmë të lirë.

— Po a do të na lenë të jetojmë të lirë?

— Kush?

— Armiqtë.

— Po ata ne do t'i kemi mundur.

— Jo të gjithë.

— Në qoftë se s'i kemi mundur të gjithë, qysh të themi se e çliroam Shqipërinë?

Bilali më spjegoi gjerë e gjatë për këtë çështje. Ai, midis të tjerave, më tha: «Çlirimi i Shqipërisë nga okupatorët dhe tradhëtarët është etapa e parë e luftës sonë, më vonë fillon një luftë tjetër më e vështirë dhe po aq e rëndësishme, kjo është lufta për të ngritur një Shqipëri të re, të popullit, ku punëtorët e fshatarët të jenë zotër të vendit, e jo pasanikët e bejlerët». Pastaj, pasi u bind se fjalët e tij i kuptova drejt, për një çast heshti.

Në këtë kohë gjermanët hodhën një raketë të kuqe, e cila, pasi u ngjit deri në një farë lartësie, u përkul e u kthye pingul poshtë, pastaj ra në tokë pa u djegur plotësisht. Më pas, që nga kupa e qiellit u shkëput një yll, i cili, duke lënë pas një bisht

të ndritshëm, rrëshqiti poshtë dhe u fsheh prapa një mali.

— Do të jetë vrarë ndonjë trim, thashë unë.

— Nga e di ti?

— U këput një yll. Kështu thonë në fshat kur këputet ndonjë yll.

— Pse u beson ti atyre? — më pyeti Bilali menjëherë.

— Nuk u besoj — ju përgjegja — po ai yll më kujtoi fjalët e plakave.

Vazhduan disa sekonda heshtje.

— Sa vjeç je — më pyeti befas.

— Gjashtëmbëdhjetë.

— Do të të bëj edhe një pyetje, shoku Qazim, — m'u drejtua ai. — Ta zëmë se zumë dy robër, njëri është fshatar i pasur, tjetri fshatar i varfër. Ty të themi t'i gjykosh e t'u japësh dënimin. Si do t'i dënoje?

— A kanë bërë faj të njëllajtë?

— Faji është i njëllajtë, për shembull, të dy janë hedhur në rreshtat e ballit dhe kanë luftuar kundër nesh.

— Të dy do t'i vë në plumb.

— Nuk do të bësh asnjë dallim?

— As edhe një.

— Po nuk e kupton ti se ai i pasuri lufton kundër nesh, sepse ne jemi ngritur kundër klasës së tij, kundër pasurisë së tij dhe kundër privilegjeve të tij, dhe se ai është përfaqësues i asaj bote të vjetër, të cilën ne po e shkatërrojmë? Kurse ai i varfri lufton kundër nesh, domethënë kundër klasës së tij, sepse është gënjyer e është bërë vegël në duart e të pasurve dhe të armiqve? Prandaj nuk do të bëje dallim midis këtyre të dyve kur fajti është i njëllajtë?

— Plumbat e të dyve ne na vrasin, prandaj edhe plumbat tanë, të dy do t'i vrasin.

— Jo, shoku Qazim, më tha ai i inatosur, plumbat e të dyve ne na vrasin, por ne nuk do t'i vrasim të dy, ne do të bëjmë dallim midis tyre, do të dënojmë më rëndë atë përfaqësues të asaj klase që është e betuar kundra nesh, kurse shokët e klasës që janë hedhur me armikun, duhet t'i shkëputim andej. Atyre duhet t'u spjegojmë rrugën e tradhëtisë, që kanë marrë. Njerëzve që s'i kanë lyer duart me gjak kundër nesh e kundër popullit, mund t'u japim edhe pushkë që të luftojnë kundër okupatorit dhe tradhëtarëve për të larë më mirë se kudo tradhëtinë e tyre.

Pastaj Bilali më spjegoi gjërë e gjatë mbi luftën e klasave dhe si duhet ta kuptonim e ta zbatonim atë ne në konditat e Luftës nacionalçlirimtare. Mua më bënë shumë përshtypje ato që më tha ai, dhe ç'është e vërteta, që atëhere kuptova se midis njerëzve duhej bërë një diferencim, i cili ishte i domosdoshëm për gjykimin e problemeve të ndryshme, që kishin të bënin me njerinë. Ai më spjegoi me ngadalë e me shembulla nga jeta jonë, e partizanëve, e fshatarëve dhe e punëtorëve. Kështu që me të drejtë edhe midis tradhëtarëve duhej të bëhej **dallim**.

Me kaq biseda jonë, e papritur për mua, mori fund. Ai pasi ndejti dhe pak, më tha «mirupafshim», dhe me automatik në dorë u largua përmes bimësisë së dendur të bregores, kurse unë vazhdova të qendroj roje, duke ruajtur e përgjuar armikun që kisha përpara dhe duke shkuar edhe një herë ndër mend bisedën që pata me Bilalin.

Kaluan disa ditë. Kishim zënë pritë në mes të